

Tegenbezoek Javaanse ouderen aan Den Haag

Na de excursie van de Haagse ouderen naar Hoogezand is het de beurt van de Javaanse ouderen uit Hoogezand om een tegenbezoek te brengen aan Den Haag. Op zondag **13 april 2003** omstreeks 7.00 uur kwamen de meeste ouderen al aan bij het Trefcentrum. Precies om 7.30 uur vertrokken wij vanaf het Trefcentrum richting Den Haag. Op dezelfde morgen hebben 5 personen zich afgemeld, waaronder de directeur van verzorgingshuis Sint Jozef en zijn vrouw. Bij elkaar zaten er 55 personen in de bus inplaats van 60.

Voor de ouderen was het geen gewone bustocht naar Den Haag. Het was meer bedoeld om persoonlijk kennis te maken met de twee woongemeenschappen, die door stichting Rukun Budi Utama worden begeleid. Ook een bezoek aan verpleegtehuis "De Schildershoek" was voor de commissie woonvorm Hoogezand en de Kergroep Zorg van de gemeente zeer wenselijk.

En wie zaten er allemaal in de bus?

- 1. Bestuursleden van stichting Bangsa Jawa*
- 2. vertegenwoordigers van An-Noer en Serikat Islam*
- 3. vertegenwoordigers van bnagun Utomo en Tresno Sejati*
- 4. vertegenwoordigers van de Javaanse vereniging PSG uit Gorningen*
- 5. Moek Samiran van Prisma*
- 6. Harm van der Wijk en Maaïke Smulders van de gemeente Hoogezand*
- 7. Commissieleden Javaanse woonvorm*
- 8. De heer Cruz van Stichting Suranti*
- 9. Carlo Djaoedjie van Radio Compagnie*
- 10. andere belangstellenden*

De sfeer in de bus was goed. Het videobandje van 22 september 2002 werd afgespeeld, zodat de mensen weer de beelden van toen konden terugzien.

Woongemeenschap Wisma Tunggal Karsa

Wij waren volgens plan om 11.00 uur aangekomen aan de Vaillantlaan bij de eerste woongemeenschap Wisma Tunggal Karsa. daar werden we buiten verwelkomd door mevrouw Mingoen en binnen speelde het orkest al op de gamelan. In de ontmoetingsruimte werden we begroet door het bestuur van WTK. Ook mevrouw Mingoen gaf een korte informatie over de woongroep. Wisma Tunggal Karsa betekent "tehuis voor mensen die hetzelfde nastreven" (vrij vertaald). Ze hebben voor deze locatie gekozen, omdat het vrij centraal ligt. Bijna alles is op loopafstand: de grote markt, het openbaar vervoer, de tweede woongroep en de moskee.

Eén van de bewoners gaf in het Javaans een uiteenzetting over het reilen en zeilen in de woongemeenschap. Intussen kregen we Haagse broodjes als lunch en daarnaast ook lekkere javaanse versnaperingen. De heer Sodjo, voorzitter van stichting Bangsa Jawa, bedankte zowel het bestuur van WTK als Hariëtte Mingoen van RBU voor de hartelijke ontvangst en voor de duidelijke uitleg over de woongemeenschap. Als aandenken voor het bezoek gaf de heer Sodjo een gegraveerde gedenkplaat aan het bestuur van WTK.

Daarna kregen we de gelegenheid om in groepjes de diverse woningen te bezichtigen. Het is ons gebleken, dat groepswonen een zelfstandig en een gemeenschappelijk karakter heeft. Zelfstandig, omdat men over een eigen woning beschikt en op eigen manier het huishouden voert. Gemeenschappelijk, omdat men als groep in het wooncomplex woont en daardoor als groep verantwoordelijk is voor wat er in de wooneenheid gebeurt. De mensen konden kiezen tussen een tweekamer woning of een driekamer woning. Voor een driekamer woning betaalt men natuurlijk meer. Het is een keuze die men zelf maakt, afhankelijk van de eigen draagkracht.

Woongemeenschap Bangun Trisno

Om 12.30 uur stapten we weer in de bus richting de tweede woongemeenschap Bangun Trisno. Het was een korte rit. We werden in de ontmoetingsruimte verwelkomd door het bestuur van Bangun Trisno. De zaal is groter dan die van de eerste woongemeenschap. Na een uiteenzetting van mevrouw Mingoen en de voorzitter van Bangun Trisno over de woongroep konden we genieten van een heerlijke bamisoep. Intussen sprak de heer Sodjo de aanwezigen toe en gaf het bestuur van Bangun Trisno een gedenkplaat als herinnering van ons bezoek.

Om 13.45 uur werd de groep gesplitst. Een groep van ongeveer 15 personen ging naar Stichting Rukun Islam. Die mensen werden in de gelegenheid gesteld om het middaggebed te doen. Daarna kregen ze een uiteenzetting over het ontstaan en de activiteiten van Rukun Islam. De tweede groep van 16 personen ging per taxibussen naar verpleegtehuis "De Schildershoek" en de rest kon de woningen van Bangun Trisno bezichtigen.

Verpleegtehuis "De Schildershoek"

In verpleegtehuis De Schildershoek werden we begroet door de directeur van het tehuis, de heer Jan Booij. Hij stelt zich aan ons voor en vraagt of we ons ook willen voorstellen. Jozef Kasto van stichting Bangsa Jawa neemt het woord over en vertelt wie en wie meegekomen zijn. Daarna wist de heer Booij te vertellen, dat in De Schildershoek mensen leven uit twintig verschillende landen en veertig verschillende culturen. En er wordt niet met een wachtlijst gewerkt. Indien er plek is, kan men direct opgenomen worden. Het maakt niet uit waar je vandaan komt. Dit is toch uniek in Nederland. Volgens de heer Booij begrijpt de zorg de allochtonen niet. Dat het anders kan, bewijst verpleegtehuis De Schildershoek al jaren. Het verpleegtehuis heeft ook een ruimte voor de dagopvang. Na het bekijken van videobeelden over de bewoners van De Schildershoek was het voor ons heel duidelijk, dat De Schildershoek geen normaal Nederlands verpleegtehuis is.

De heer Booij gaf wel aan dat De Schildershoek een normaal verpleegtehuis is, maar weer ook niet. De samenstelling van de **honderd acht en tachtig** bewoners is bijzonder. Naast blanke Nederlanders zijn er Hindoestanen, Creolen, Chinezen, Javanen, Turken, Marokkanen. Uitgaande van de begrippen "zorg op maat" en "vraag gestuurde zorg" vond de afgelopen 13 jaar een ongekend interculturalisatieproces plaats in het tehuis. Interculturalisatie lijkt misschien loos begrip, in De Schildershoek is daar concreet inhoud aan gegeven. Zo kunnen de

bewoners een dieet samenstellen uit drie verschillende soorten menu's: een Nederlandse, een Hindoestaans vegetarische en een Halal menu.

Ook is er ruimte voor de godsdienstbeleving van christenen, Hindoes en moslims. En behalve Nederlandse en christelijke feestdagen als Kerst en Pasen, worden onder meer ook Hindoe- en moslimfeesten gevierd. Het besef dat de multiculturele samenleving ook gevolgen zou hebben voor de zorgsector, drong dertien jaar geleden door tot de directie van De Schildershoek. De directie heeft daarop ingespeeld door de diensten aan te passen aan de wensen en gewoonten van de cliënten.

De interculturalisering verliep met vallen en opstaan, er was immers geen handboek waaruit geleerd kon worden. Een wederzijds leerproces. Allochtone bewoners, hun familie en het allochtone personeel voorzagen "De Schildershoek" van de nodige kennis en tips. Over de samenstelling van de maaltijden begonnen ze te vragen wat de mensen eten en hoe ze het klaar maken. Nu staan er bijvoorbeeld Surinaamse groenten en gerechten op het menu. De koks kennen het recept, maar voor de authentieke smaak waren ze toch aangewezen op de tips van de allochtone medewerkers of van familieleden van de bewoners.

Het creatief omgaan met cultuurverschillen, het winnen van vertrouwen en communicatie, daar draait het om. Het duurt een tijdje voor men achter komt dat Chinezen geen koude drankjes willen, maar warme. En dat "ja" niet altijd "ja" betekent. Omdat veel allochtone bewoners slecht Nederlands spreken is de non-verbale communicatie hier misschien veel belangrijker. Een ander succesfactor is het personeelsbeleid, dat gekenmerkt wordt door diversiteit. Het is belangrijk dat de allochtone bewoners zich kunnen herkennen in het personeel. Toch dreigt De Schildershoek slachtoffer te worden van het eigen succes. De extra inspanning kost nu eenmaal meer geld. Het halalvlees en de Surinaamse groenten zijn duurder dan de gangbare producten. Het verpleegtehuis krijgt geen extra geld erbij. Het budget draait met eigen kracht en met eigen middelen.

Naar aanleiding van de videobeelden en het verhaal van de directeur hebben de commissieleden van de woonvorm Hoogezand een aantal vragen gesteld, die naar tevredenheid door de directeur werden beantwoord. Op het eind van het bezoek gaf mevrouw Mingo van RBU een boekwerk aan de heer Booij. Het boek gaat over de eerste Javanen, die in de jaren ' 70 naar Nederland zijn gekomen. Tot slot benadrukte Mevrouw Mingo dat RBU de intentie heeft om verder met de Schildershoek samen te werken.

Om 15.15 stonden de taxibussen al op ons te wachten voor verder vervoer naar het RBU gebouw. Bij het verlaten van het tehuis werd Jozef Kasto aan de jas getrokken door een bewoner van het tehuis. Een mevrouw wou naar buiten, maar werd tegengehouden door een medewerkster. Maar dat werd niet gewaardeerd door de bewoner. Aangezien Jozef begrip kon tonen over de situatie, heeft hij de bewoner zover gekregen dat zij met hem weer naar binnen ging. Daarna kon Jozef in de taxibus stappen om richting het RBU gebouw te gaan.

Stichting Rukun Budi Utomo

In het RBU gebouw werden we weer onthaald met gamelanmuziek. Mevrouw Mingoen gaf een uiteenzetting over haar werk, die veel bewondering opriep bij de bezoekers uit Hoogezand. Als Javanen mogen wij trots zijn op mevrouw Mingoen, die zoveel jaren veel werk heeft verzet voor de Haagse Javaanse ouderen. Zij gaf ons de toezegging steun te willen geven bij het realiseren van een Javaanse woonvorm in Hoogezand.

Van Genevieve Alidarso, de ouderenconsulente, kregen we een uiteenzetting over de Unit Surinaams Welzijnswerk, SWO Haagse Hout en inhoudelijk over het samenwerkingsverband met stichting RBU.

De gamelanmuziek en de dansuitvoeringen van twee jonge meisjes gaf aan, dat onze cultuur en tradities behouden blijven. De liedjes van een muziekbond uit Rotterdam en de Terbangangroep vielen goed in de smaak bij de ouderen. Het eten was goed verzorgd en ook goed gesmaakt. Dit alles is mede te danken aan de vrijwilligers, die constant bezig waren en heden ten dage moeilijk te krijgen zijn.

Terugreis naar Hoogezand

Het was de bedoeling om tegen 18.30 uur vanuit Den Haag te vertrekken, maar het liep toch een beetje uit. Onderweg naar Hoogezand werd er nog nagesproken over het bezoek. Iedereen was vol lof over de manier, waarop er gewerkt wordt voor de Javaanse gemeenschap. Opvallend is de rol van Hariëtte Mingoen. Zij blijkt toch de spil te zijn van het geheel. Het vele werk die zij allemaal moest verzetten om twee Javaanse woongemeenschappen te kunnen realiseren. Zij moest heel veel rekening houden met de wensen van de ouderen, maar ook de knelpunten met de gemeente Den Haag en de woningstichting. Het waren moeizame onderhandelingen geweest, vooral omdat men rekening dient te houden aan de Javaanse gewoontes en tradities. Javanen zijn gewend met grote ruimtes, feest vieren en de gamelanmuziek beoefenen of gewoon bij elkaar komen.

Wij reden richting Groningen om de vertegenwoordigers van PSG af te zetten. Ook Maaïke Smulders van de gemeente Hoogezand moest in Groningen uit stappen. Om toch op tijd in Hoogezand aan te komen (22.00 uur) hadden wij geen tussenstop gemaakt.

Voordat wij in Groningen aankwamen, namen de volgende personen de microfoon om het bestuur van Stichting Bangsa Jawa te bedanken voor de fijne en leerzame trip naar Den Haag:

- 1. Bapak Pontjodikromo namens An-Noer*
- 2. Bapak Max Kasanwiredjo namens Serikat Islam*
- 3. Bapak Karma namens Bangun Utomo*
- 4. Bapak Gombloh Nawidjaja namens Tresno Sejati*
- 5. Bapak Moestari namens PSG*

De heren Sodjo en Kasto van stichting Bangsa Jawa Hoogezand bedankte iedereen voor hun bijdrage aan het bezoek in Den Haag. De beleidsmedewerkers van Hoogezand werden bedankt voor hun interesse en voor de subsidie die door de gemeente aan ons werd verleend. Ook Stichting Suranti werd bedankt voor haar kleine financiële bijdrage. Tot slot werd een dankwoord gesproken aan de chauffeur, die ons veilig en wel heeft vervoerd. Hij kreeg een beker met muntjes uitgereikt, die wij in de bus hadden opgehaald.

Ietsje na tien uur waren wij veilig thuis aangekomen.